

ETNOMUZIKOLOGIJA

Franjo Šaver Kuhač

Miroslav Vuk, Zagreb

Zbog Kuhačeve nepopustljivosti u mijenjanju naslova knjige, počela se u Zagrebu protiv njega širiti hajka, a naročito kad su praški studenti otkazali svaku suradnju s njime i povukli svoje pretplate. Pod utjecajem tih studenata i mnogi zagrebački pretplatnici otkazuju Kuhaču svoje pretplate. Mnogi mu nisu htjeli platiti već dobivenu I. knjigu nanijevši mu tako materijalnu i moralnu štetu. Uvidjevši da teško dolazi na kraj s tim ljudima Kuhač piše i u obliku letka svoje čuveno »OČITOVANJE« koje navodimo u cijelosti:

Očitovanje⁸

»Hoću da ovdje progovorim nekoliko rieči o naslovu moje sbirke, jer na žalost svoju moram izjaviti, da mnogi ljudi samo zato za djelo ovo ne mare, što im naslov ne odgovara političkim njihovim nazorom. Na sve anonymne privatne listove, koje sam zbog naslova moje sbirke dobio, ne bih nikada odgovorio ali pošto je štovana redakcija Slobode shodnim pro-našla, priobćiti u broju 42. (od 7. travnja 1880.) hrvatski dopis jedan iz Pariza, koji o mojoj sbirci govori, to sam prinuđen na to nješto odvratiti, jer umjetnik i literat ne smije javno glasilo prezirati, ma se i ovo glasilo nepovoljno o njegovu radu izjavilo. Gospodin pariški dopisnik piše u pomenutom broju Slobode medju ostalimi i ovo: Ja sam tu sbirku ovaj put malo točnije pregledao. O muzikalnoj njezinoj vrijednosti neću govoriti; to bi značilo smiehu se izvrci. Ne, s te strane Kuhačeva je sbirka iznad svake, a osobito iznad nepozvane kritike. Da li je pako i inače iznad svake kritike s hrvatskog gledišta? — Da vidimo —. Naslov? — Hm! — Mi smo tolerantni, zaboravimo i na naslov. Nu uz svaku pjesmu zabilježio je gosp. Kuhač komu plemenu pripada i gdje se pjeva. N. pr. Bugarska iz ..., Srbska iz ..., To je u redu, tako mora biti. Dolaze ostale. Možda Hrvatske? Dá, ima i hrvatskih nu još više slavonskih iz ..., sriemskih iz ..., dalmatinskih iz ..., bosanskih iz ..., i još nekoliko takovih — skih iz ..., Francez, o kom vam malo prije pripoviedih (da je naime naše strane proputovao, te da će prirediti nekoliko predavanja o svom putovanju). dodje nakon dva dana opet k meni. Zapodjesmo govor o hrvatskih pjesmah i odnošajih i ja mu počmem prevadjati nje-koje hrvatske (po Kuhaču: Slavonske, dalmatinske i. t. d.) pjesme. Kako li se je siromak (!) začudio, kad je vidio, koliko li ja sve jezike (Jezika?) znadem: hrvatski, slavonski, bosanski dalmatinski etc. ski — te će na to: »Oprostite, al tudjinci neznaju toga, što mi evo rekoste, a osobito mi Francezi, mi smo vam žalibože veliki ignorant i tom pogledu; pa kad se nešto ovako liepa poduzimlje, moralo bi se nastojati strani sviet u svakom obziru točno uputiti'.

Tvrđnja gosp. dopisnika šs., da sam ja kod svake pjesme zabilježio, kojemu plemenu pripada, prosta je laž; jer ako sam i naznačio, gdje sam koju pjesmu čuo, to nije nigdje o slavonskom, sriemskom dalmatinskom ili bosanskom jeziku ili narodu spomena, dapače u opazkah, dodanim onim pjesmam, koje su iz ovih naših krajeva, govori se samo o hrvatskom narodu i o hrvatskom jeziku. Ako je i tuj, tamo mjesto: pjesma iz Bosne, napisano: bosanska (pjesma) iz n. pr. Travnika, to neće nitko — tko nije zloban — to drukčije tumačiti, nego da je dotična pjesma iz zemlje Bosne i to iz mjesta Travnika, isto tako, kako se ne razumijeva pod izrazi: napuljska, mletačka, tirolska ili austrijska pjesma: napuljski, mletački, tirolski ili austrijski jezik ili narod. Jezični i narodni odnošaj puka Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i. t. d. zato nisam u uvodu sbirke iztaknuo, jer je o tom i onako svaki Slovjen dobro obaviešten, htjeti pako to tumačiti hrvatski onim Francezom, Talijanom, Niemcem, ili Englezom, koji hrvatski ne umiju, bilo bi smiešno. Svi oni pako tudjinci, koji su iz koje gramatike naš jezik učili, naći će na prvom listu takve knjige dovoljno razjašnjenje o tom jezičnom i narodnom odnošaju. Nije dakle do mene, da idem u jedno 6-8 jezika taj odnošaj u sbirci tumačiti. Međutim ako ima francezkoga književnika, koji pravoga pojma o tom odnošaju ne ima, to bi mnogo plemenitije bilo, kada bi onaj mladi Hrvat, koji je s tim književnikom u doticaj došao, njemu to ustmeno (bez javna hvalisanja) protumačio, nego da cieli francezki narod označi velikim ignorantom. Kako gosp. dopisnik sam pripovieda, dađu se francezki književnici rado informirati, te nastoje svaku stvar prije proučiti i izpitati, nego li o njoj šta pišu ili javno predavaju, dočim neki drugi ljudi n. pr. prije gramatiku pišu, a tada istom dotični jezik proučavati, pa Francezi ipak ne persifliraju takova mudrijaša. Iz toga se vidi, da je šta drugo biti naobražen umom i srcem, a šta drugo simptome divljačtva silom ugušiti, da prirodjena drzovitost dobije vanjštinu junačtva i sjenu civilizacije. Gosp. dopisnik dolazi iza kojekakvih skokova i umiešanih francezkih frazah, kojimi hoće brilirati kao afektirano djevojče, do zaključka, da Kuhač za Hrvatsku nikakvih zasluga ne ima, te da nije hrvatski Vuk.

Što se mojih zaslugh tiče, o tom će valjda danas, sutra suditi naša poviest umjetnosti; što se pako tiče predikata hrvatskoga Vuka, to rado priznajem, da gosp. dopisnik pravo imade.

(Nastavak slijedi)

8. Očitovanje je objavljeno u Zagrebu 1. srpnja 1880. Tiskano je latinicom u obliku letka na tri stranice veličine 19x26 cm.